

Samuel Bohl Michael Jordan

Disputatio ... Pro Formali Eruendo Primum in explicatione Scripturae Sacrae ...

11 :

Rostochi[i]: Kilius, 1637

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn770605893>

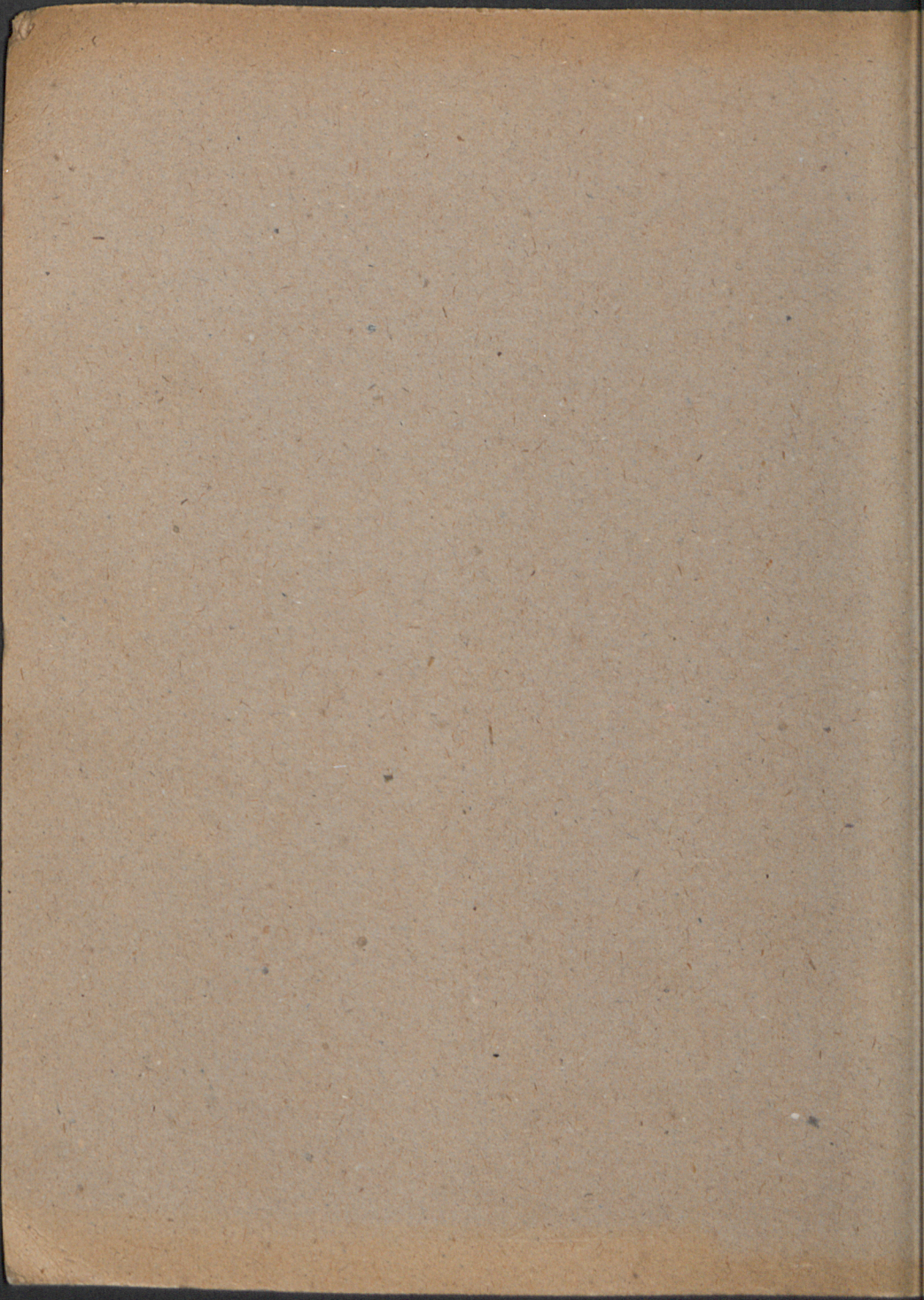
Band (Druck) Freier Zugang

- Vert. ...
- ① G. Kintzinger
 - ② J. Wiegand
 - ③ J. Bepcke
 - ④ P. Lagstammer
 - ⑤ J. Kempelme
 - ⑥ H. Wimmer
 - ⑦ A. Kömlich
 - ⑧ A. Kasdorp
 - ⑨ B. Kasdorp
 - ⑩ K. Bacmeister
 - ⑪ H. Jordan
 - ⑫ J. Sommerfeldt
 - ⑬ H. Hartmann

Sam. Bohl.

R. U. theol. 1637. 38.

DISPUTATIO UNDECIMA
PRO FORMALI
SERVENDO PRIMVM
in explicatione
SCRIPTVRÆ SACRÆ

Quam

D. O. M. A.

PRÆSIDE

M. SAMUEL BOHL

Gryphenberg. Pomeran.

*In Academia Rostochiensis publico Docto-
rum examini subijcie*

MICHAEL JORDANUS

Sternbergâ Megapol.

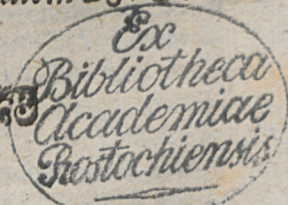
*Habebitur in Auditorio majori ad diem 28. Octob.
horis antemeridianis.*

ROSTOCHJ,

Literis NICOLAI KILII, Acad. Typogr.

Anno M. DC. XXXVII.

I.

Na decas disputationum pro formali
â me feliciter est absoluta, jam ad alteram me
accingo. Sicuti autem pro conclusione primæ
decadis ponebam regulam rusticam, ex qua om-
nia quæ proposueram me vidisse exponebam
ita in initio hujus decadis ejus merito iterum
mentionem facio in hunc finem, ut me impostertum etiam eam
pro medio habiturum doceam.

2. Placet jam primo loco vox קשה / cujus formale dico esse
compactus fuit, materiales sunt variæ, durus, difficilis fuit &c. Sic
Genes. 49. dicitur Maledictus sit fervor ipsorum compactus i. e.
Der sich nicht hat sencken lassen wollen / und von einander bringet.
Et in aliis locis plurimis hæc forma conspicitur in vocibus. Esa.
8. dicitur de illis, qui Achazo contra Esaiam adhærebant, & Pro-
phetæ Torah utaadah nolebant admittere, adeoq; Schachhar i. e.
discretionem boni & mali præponere. Et transibit; ועבר כה
בקשה ורעב vel peragrabat in ea compactus induratus & fameli-
cus compactus, id est, quia viam elabendi, viam boni videre nequit.
Iste satis recte dicitur esse induratus vel compactus, quia etiam om-
nibus difficultatibus objicitur & objectus peragrat.

3. Cum autem dicitur in lege Mosis, quod Deus compegerit &
induraverit cor Pharaonis vi hujus vocis nemo potest concludere,
quod Deus sit causa peccati, quia ipse Pharaon se induravit, quem
induratum Deus in eo statu reliquit. Sicut enim in Scriptura sa-
cra non audire conjungi solet cum indurare, ita Pharaon, cum perti-
tinaciter non audiebat se indurabat. Quem cum Deus non tota-
liter ex judicio auferens, sed stare sinens dicitur indurasse sed de hoc
in alia radice plura. Omnia quæ hinc descendunt, cum forma
probe quadrant, ut cum Ezechielis secundo Ezechiel mitti-
tur ad filios קשי פנים i. e. impudentes, qui duram habent faci-
em & quos non pudet. Nam cui non est pudor ita frontem ob-
duravit,

V 2

duravit,

duravit, ut rubor ille verecundia, cum in crimine apprehenditur, vel ejus sit reus, non penetrare queat. Durus spiritus in hoc dicendi genere dicitur tristis, quia cum non dilatatur quasi hominis cor constringit, & omnis generis perturbationes introducit.

5. Arcum à duritie & rigiditate dici magis quam notum est.

6. Inter alia autem ab hac radice descendit vox כקשה de qua non immerito quaritur, quomodo cum forma conveniat, cum explicetur per æquationem. Sic enim ibidem Spiritus sanctus חתך חתך קשה מעשה כקשה ubi מעשה כקשה est pexus capillusex dispositione & æquatione, & cū forma quadrat, quia compinguntur quasi in illo actu stringit, ut ornamenta aurea vel pro loci ratione alia superimponi queant. Quæcumq; hic de disposito vel æquato auro dici possent reservo discursui publico. Jam ad alia.

7. Radix כלב quamvis in verbis non sit in usu, tamen meo scrutinio subjacet, cum tres exhibeat radicales. Formam ejus dico ego consistere in *vilitate & obscuritate*, unde etiam apud Talmudistas כלב idiotam significare dicunt alii à vilitate & obscuritate.

8. Hinc descendit nomen כלב canem significans, ob vilitatem ita dictus, unde cum in magnalibus & miraculis Dei omnipotentis vult describere Spiritus sanctus nihil ne minimum quidem sensitse dolorem in tabernaculis Israel, dicit, Ne canis quidem movebat linguam. Proprie autem animal illud quod nobis est familiare significat in pugna Davidis cum Goliatho. Num canis sum ego, quod baculo &c. ad me venias.

9. Transfertur deinde etiam mediate ad alia, à proprietatibus desumpta significata, quæ lubens omitto, cum nimis nota sint. Quare illis omissis formam meam aliquot exemplis probo evidentius, Abner Dux generalis increpatus à Domino suo: sic responderit וינכר כלב חרש דין תהיין Hundeshäupt. Quæ responsio in textu recte ponderata non tantum est irati, sed & impuri animi indicium, cum כלב etiam aliud quid significet, sicut apud Græcos κύνων, quod non sumo in ea significatione qua vilitatem simpliciter & obscuritatem imo subjectionem norantes irati vel succentes alium vocant. Et nen Kyohn i. e. Einen Schlingel der einem bestenden verjagen und speyenden Hund ehlicher ist als einem
Wen

Menschen. Sed in ea in qua sumitur in lege Moysi, cum Scriptum est: *Non inferes mercedem meretricis, & pretium canis in domum Jhovah Dei tui &c.* quia ambo illa sunt abominatio Jhovah Deo tuo. Ubi ergo dico, pretium canis esse pretium meretricii parati ad concubitum. Nam sicuti præcedebat in versu 17. Non erit prostibulum inter filias Israel, nec erit meretricius inter filios Israel, ita ego dico, pretium meretricis, est pretium prostibuli, merces canis est meretricii. Nec audiendam hic est Targum quòd ita versum decimum septimum explicat. *Ne sit uxor ex filiabus Israel viro seruo, nec ducat vir ex filiis Israel uxorem ancillam.* Quia rusticus contrarium videre potest, quamvis Rabbi Salomo aliqua ratione Targum excuset. At miserere nostri Deus, cum ab his hominibus Rabbinis & Targumista qui est etiam Rabbi, sapientiam haurire volumus. Ad ipsum textum recte ex regula rustica intellectum, in qua חורש Heist eine öffentliche Hure שרץ eine öffentliche und gemieteten Hurer/tales non debent esse inter filias Israel. In altero versu Judæi saniores sunt. Non dicam jam de similitudine canum cum talibus prostibulis & meretriciis sed tantum de forma & significatione vocis כלב & נון, hoc in loco de quò Græce Docti poterunt ex prophanis authoribus fusius agere.

10. Descendit etiam à radice, quam jam sub manibus habemus vox significans caveam item canistrum, sed sana sunt omnia à vilitate enim ea dici plusquam notum est, unde Germani ein Koffen/ Hühnerstafe/ &c.

11. Deinde assumo פת שׁ cuius formale est *dispositio*, hanc auctor: titulorum in concordantiis Rabbi Mardochai כל לשון עריכו ומערכת. Hac voce utitur Christus in Psalmo vigesimo secundo *אני חספתני לעפר* disponis me ad pulverem mortis q. d. Exaruit ceu testa robur meum & lingua mea palato meo adhaeret, nam tu O Deus me disponis ut in finem gradum ex inanitionis subire queam & debeam, sicut id forma רע עפר/ de quo alibi, satis superq; testatur.

12. Quæ hinc descendunt cum forma modo data probè quadrant. Nam lapides focarii dicuntur פתים/ quia sunt dispositoria ollarum, unde egregius ille locus in Psalmo *אם תשכון ביו שפתים*

כנפי יונה נחפה בכסף. *forma hanc ex segnere terminos, limites, imo castra sicuti scriptū est* שפתים'כנפי *Quæ egregia loca omnia studio præ-* למה ישבת בין המשפתיים *tereō, ut tantum properem ad alias res, ut in hac decade secunda* *plures proponere queam radices & formas, quam factum est in de-* *cade prima, & ita necessarium hoc scrutinium feliciter absolvatur.*

13. Placer ergo jam vox מן *cujus formale dico esse & confi-* *stere in firmitate. Hinc significat firmus fuit in rebus, & in sermo-* *nibus, & in personis. Hinc dicitur in Esaia in oratione tertia, in* *sine argumenti primi generalis* אמ לא תאמנו כי לא תאמנו *ubi elegans est allusio ad voces & ad res dicitur enim* *Im loh ta-* *minu, ci loh teamenu, hoc est si firmi fueritis in credendo verbis* *meis signum est, quod non firmi manebitis in rebus vestris, scil.* *politia &c. Luther. Gleubet jhr nicht/so bleibet jhr nicht. Hanc for-* *nam quam modo expressi agnoscit etiam autor titulorum con-* *cordant; Rabbi Mardochai cum inquit* מה שפירושו קיום אי כיון

14. Si jam allubesceret in materialibus & respectu rerum & respectu personarum & respectu vocum multa producere, plura se offerrent, quam angustia chartæ capit. Sed brevibus tantum de quibusdam; Aquæ dicuntur נאמנים in Esaia ob refectionis & sustentationis infallibilitatem & indefinentiam. Testes dicuntur נאמנים ob constantiam & veritatem. Unde cum incidit vox veritatis, non male fecero, si dicam uno verbo, veritas est firmitas in rebus in personis in verbis, & cum forma quadret, si quod fieri debet veritatem in materiali sumas, quia veritas sola est firma, unde quo magis aliquid verum est, eo magis etiam firmum & constans, quod ex exemplo Dei æterni colligitur. Quæ de fide hic dici possent, quomodo formaliter sit adhesio firma in aliquo ideo taceo, quia ex præcedentibus facile colligi posse clarum est. Nam illud etiam extra ea desumi potest ex loco Exodi quodam, ubi ita scriptum est ויאמנו כיו וכמושה עברו Et adhærebant Domino & Mosi servo ejus.

15. Nomina alia quæ hinc descendunt facillime ad formam rediguntur, adeo quidem, ut & talia nomina descendant ex hac forma, quæ

na, quæ significant *constitutionem firmam, item columnas*, ut perit
Scripturæ sacræ notum est.

16. Inprimis autem consideratione dignum est, quod ex hac
descendat tale nomen quod significat *artificem, opificem*, qui dicitur
ideo hoc nomine, quia in sua arte debet esse firmus & probatus.
Sic contra non est artifex, qui de re interrogatus respondet se velle
consulere alium, ut responderè queat. Sutor non est sutor, qui
non ipse calceos consuere didicit. Scripturæ interpres non est in-
terpres, nisi ipse auxilio Dei spiritus iutus explicare queat scriptu-
ram. Hinc nomine hoc indigni sunt. *Die Sudler in Künsten vnd
Sprachen*/qui in quo ne umbra sunt, trabes esse volunt authorita-
tis & alinos ad lyram imitantur dulci spectatorum solamine.

17. Dehinc etiam legimus aliam vocem notantem curato-
rem & nutritorem, forma optime quadrat, quia alium in suam fi-
dem & firmitatem bonæ promissionis suscipit.

18. Et quæ alia sunt omnia rectissime ad supra indigitatam
formam redigi possunt & debent sive sint sex sive plures significa-
tiones viæ diversæ.

19. Jam sumo vocem *נחפה* cuius formale est in operiendo, si-
cuti dicitur de Haman in libro Esther. Inprimis autem elegans
sub hac forma est significatio, quod notat etiam obduci auro vel
argento, unde egregii cujusdam loci in Psalmis occurrentis cum
obiter ut Philologus dabo versionem *אם תשכון בין שפתים
כנפי* *Si cubaveritis inter בכסה בכסה יונה נחפה בכסה* *lapides' focarios seu
shyropodes, sunt ala columba obducta argento.* i.e. Etiam si malo maxi-
ma patiamini malo tamē eruant non mala, sicuti contradictio esse
apparet, si homo, qui in purgandis furnis est occupatus ne dicam
qui in atrore ipso ut olla sedet, tamen dicatur manere albus ut ar-
gentum.

20. Ratio autem quomodo materialis hæc significatio ad ve-
ram formam queat redigi hæc est, quia quod obducitur argento
vel auro, illud occultatur sub auro vel argento.

21. In libris Regum semel dicitur de filiis Israel quod *נחפין
בכסה* i. e. quod occulte egerint res non bonas, vel
ut recte ad sensum me conferam, *Occultabant res, i. e. prætextum
quon-*

quendam faciebant. Sic prætextus pietatis poterat esse ædificare
excelsa, & in iis sacrificare Deo omnipotenti, hinc optime Divus
Lutherus: *Vnd die Kinder Israël schmückeren ihre Sachen wider
den Herrn ihren Gott / die doch nicht gut waren / nemlich das sie
ihnen Höhen baueten in allen Städtren / beyde in Schloßern vnd
festen Städtren/ etc.*

22. Memini me supra proposuisse sub radice **רשפ** / impuden-
tia vocabulum, huic oppono merito aliam vocem, sub qua inci-
denter etiam in fine de pudore agam. Radix **רפר** pro formali si-
gnificatione habet quæsiuit, sicuti hæc forma expresse continetur
in Job. cap. 3 **ווי רפר גורו ממשו כניס** qui mortem magis sollicitè
quam ipsos thesauros quærunt. Hinc in lege Moysi semel scriptum,
ut peruestigent nobis terram i. e. ut sint nobis exploratores, &
quærentes statum terra à nobis occupanda. Sed hæc sunt clara.

23. In significationibus materialibus significat fodere, quo-
modo forma quadret, quivis videat nisi qui modum reducendi &
rædium probandi volens vult obscurare. In Genesi scriptum est,
& foderunt servi Isaac &c. Fodere ergo convenit cum forma, quia
qui fodit in scriptura sumitur quærit aquam, thesaurum &c.
De loco quodam Jobi viso intricato alibi dicam. Jam me confero
ad significationem erubescendi.

24. Hæc materialis significatio optime cognoscitur ex oppo-
sitione ejus, **רפר** & **רפר** in Scriptura notat tales homines,
qui sunt impudentes & perfrectam habent frontem, quæritur ibi-
dem ratio, quare. Respondetur, innuitur fortitudo & crassitudo
frontis, quæ nõ patitur ut rubor permeare queat. E contra **רפר** fo-
dit, significat etiam erubuit, nam qui erubescit, illi frons quasi per-
foditur ut rubor se exerat. Et sicuti **רפר** de quo alibi ob revelatio-
nem & detectionem notabat etiam opprobrium, ita hic **רפר** ob
transfossionem & inspectionem facinorum malorum, quæ id etiam
fiat ratione significat pudorem.

25. Multa essent de hoc pudore dicenda, verum progres-
dendum erit jam ad alia, ut modo eo citius hoc scrutinium absol-
vatur.

26. Jam ad **רפר** cujus formale dico esse consuluit Forma hæc
expresse

expresse continetur in Scriptura sacra, ut cum Nehemias dicit
לִי וְלִבְרֵי יְהוָה & consulebam mihi ipsi &c. Hinc cogitandi fuit
significatio, quæ ita significationi consulendi est agglutinata, ut
vix ab ea separari queat, sicuti legimus in Jeremia.

27. Regnandi significatio etiam sub hac forma continetur,
quia sicuti in lingua Latina Consul à consulendo, ita מְשִׁיבֵי à con-
sulendo in Hebraismo dicitur. Ex quo promanant dulces medita-
tiones, cum Deus noster rex dicitur, sicuti legimus in Psalmo sexa-
gesimo octavo, nam procurator & consulens subintroducitur. A
regnando vel à regendo reges dici in latina lingua verum esse cre-
do, idem obtinere in Hebraica constanter nego. Unde cum Deus
de filio suo dicit. Ego constitui regem meum super montem san-
ctum meum Zion, Regem suum vocat, quia vice Dei patris, ut ita
loquar, consulere debebat hominibus & docere ea, quæ ad politi-
am cœlestem pertinere omnino debent. Hinc videmus etiam ex
communi regula Philologorum verorum Hebræorum, quod
cum epitheta Dei in Scriptura semper ita adhibeantur, ut semper
respectus habeatur ad ipsum opus de quo agit pro tempore spiritus,
etiam nomen Regis Deo non attribui, nisi in eo puncto, eum de
consulendo & procurando fit sermo, quod, qui non credere vult
tantum probet & tentet in Scripturæ sacræ scrutinio & explica-
tione.

28. Multa hic essent dicenda, sed ut compendii rationem
habeamus, ea omnia omittimus, & solido, contra nostras theses dis-
cursui ab honestis Doctoribus & Studiosis reservamus, tantum
hoc unice assumentes, quod idolum aliquod Ammonitarum dica-
tur *Molech*, ab hac radice descendente voce.

29. Hoc idolum necesse est habuisse denominationem suam
à consulendo & propitio aspectu, vel sub latente Regio. Si ergo,
quod dicitur, fuerit saturnus, ut Domino & Regi planetarum sa-
gra illi fecerant. Et probabilius est, fuisse, si astrum fuit, solem, cujus
cultus (quod exscribo ego à meis majoribus) erat talis: Pater fi-
lium tradebat Sacerdotibus, qui faciebant duos rogos magnos, &
inter hos puerum nudis pedibus traducebant. Et quidam morie-
bantur, quidam superstites manebant, ac putabant, si pater unum
ex filiis traduceret, reliquos fore salvos, ac patrem in omnibus fe-
licem. Et additur quod fuerit hujus idoli apud Ammonitas tem-

X

plum

plum Gebal in eoq; simulacrum lapideum auro obductum, & fellæ infidens. Utrinq; autem duo foeminea simulacra, etiam sedentia: ante ipsum ara, in qua sacrificia & suffitus fiebant. Verum quale fuerit simulacrum, parum interest scire, hoc certum est, quod vocetur Molech, reliqua ut hariolamur ex aliis, ita etiam aliis obrudere nolumus.

30. Ab hac forma descendit etiam Melchisedek, qui sane major fuit Abrahamo, juxta cujus sacerdotium Christi munus sacrum fuisse ordinatum testatur epistola ad Hebræos & Psalmus 110. De quo Melchisedek plura essent dicenda, sed properandum est, tantum hoc notamus, quod **מלך** non semper in Scriptura sacra Rex, sed Consul, sicut Rex Sodom Consul vel præses fuit &c. etiam si aliquando absoluti fuerint.

31. Aliam assumo radicem videlicet **גמ** cujus formale est *operuit multitudinem* hinc expresse coetum & congregationem significat in Psalmis Davidis, cum ita dicitur in Psalmo sexagesimo octavo *Scham Benjamin zair rodem. sareh, Jhudah rigmatam, sareh Zabulon, sareh Naphtali, h. e. Ib: videlicet in Ecclesia Nov: Testamenti, dominator est parvus Benjamin, ibi congregatio est ducum Jhudah, congregatio in quam ducum Zabulon & ducum Naphtali.* Id est ibi Paulus Apostolus cum reliquis Apostolis sunt duces, sicuti etiam alibi in Esaia Apostoli Messiaë nostri verè dicuntur duces Regis sui, ut doctis notum est. In quo loco **גמ** congregationem notare deprehenditur, cum Apostoli totum orbem cum magna multitudo impleverunt. Deinde in materialibus significat lapidibus obruere, & ita lapidare, quæ lapidatio solebat etiam fieri à tota congregatione & à toto cætu, & quod alias colligiter, primus debebat lapidem primum tollere testis, in signum, si falsa fuisset testatus, sanguinem occisi non imputandum esse toticæni sed falso testi. Ex quo principio in crucifixione Christi Judæi clamabant: Sanguis ejus sit super nos & filios nostros, q. d. Nos recte testati sumus contra hunc quem vides judex maleficum. Sed hæc transeant, ut obiter assumam vocem Targum, quæ vox Rabbiniæ & Caldaicæ existens forsitan non ab omnibus recte intelligitur. Explicatur autem per *transulit in aliam linguam.* Quamvis autem quidem ego non teneam Caldaicarum vocum dare rationem, placet tamen idem hic ex superabundanti præstare, Dico

ergo ego, quod **רנב** significet operationem multitudinis i. e. paraphrasin. Paraphrasis enim Caldaica est nihil aliud, quam operatio, ut ita loquar, qua operuerunt textum Hebraicum, ut ejus loco legeretur. Nam si vera sunt quae dicuntur, Paraphrasis illa est adornata in hunc finem, ut post Babilonicam captivitatem Judaei plebei textum sacrum legere non valentes, hoc subsidio juvarentur.

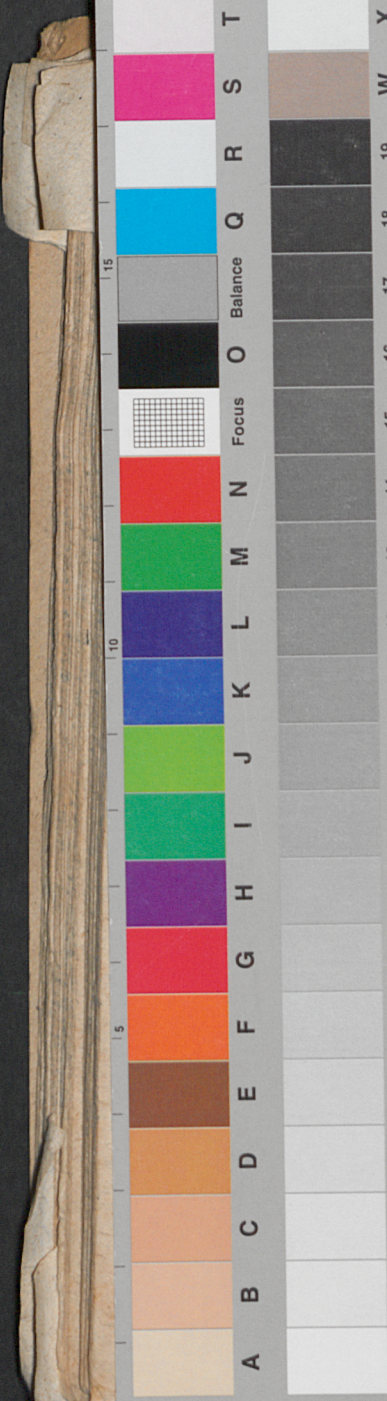
32. Quicquid autem sit hoc certum est, quod Targum vere sit Targum, cum ita saepe obruat multitudine verborum textum sacrum, ut ejus vestigia vix compareant, quod multis in locis praesertim Propheticeis demonstrari possit.

33. Radix **רנב** hic locum habebit, formaliter autem significat *extulit*, ut ita loquar, exposuit. *Ausziehen/auslegen*. Sic cum dicitur de explicatione Scripturae sacrae **רנב** interpretatio nulla potest hoc nomine venire, nisi quae ex textu est deprompta, unde **רנב** respectum suum habet ad sensum, qui effertur, & extrahitur ex ipso textu & contextu. Unde ridiculum est in explicatione Scripturae adire alios, cum lingua calles, tunc tu enim ex ipso textu trahes sensum & non ex aliis, ipsi non sunt in hoc puncto consulendi, nisi cum volumus tantum videre, quomodo & illi extulerint & traxerint & exposuerint textum. Hac ratione recte etiam dicitur quod respectus ejus sit ad ipsum textum, qui exponitur, cum alias videbatur latere, explicatur cum alias videbatur implicatus. Pessime ergo puto in Philologia allegari analogiam fidei, cum de sensu disceptatur, nam primum ex regula rustica debet videri, quemnam sensum exhibeant ipsa verba, si illa contra analogiam fidei sint, signum est, quod male explicentur, unde scrutari debet interpres, ut recte extrahat & explicet verba, tunc impossibile est, ea currere contra analogiam fidei, quae tamen non pendet à Doctoribus Ecclesiae, à Romano pontifice, sed ex Scriptura sacra. Nec velum debet esse analogia ignorantia, dum, cum nescimus loci sensum, ad magistralem explicationem confugimus, salva putantes esse omnia, modo analogiae fidei non repugnet. Non ita Philologi, quibus etiam in Theologia instrumentum quoddam proprium est. Quomodo ergo Moses explicavit legem? ut in lege de ipso legitur fecit hoc **רנב** clare & perspicue, ut qui me potuerit intelligere, nam rem suo nomine notavit.

vit, & ideo iussit etiam Deus hunc Molen, ut scriberet super lapidibus omnia verba legis hujus. **אב** *baer* bene exponendo ut Caldaicus paraphrastes reddidit.

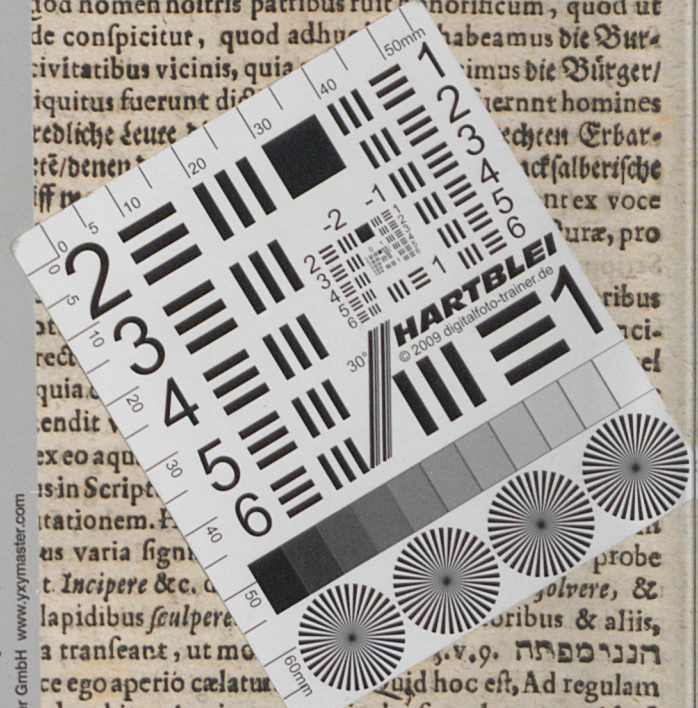
34. Ex quo, nisi metuerem ne alii trahant hac in sinistram partem & serio me ea dicere putent, dicerem derivari Germanorum **Wawr**/ litera *vau* & **N** Hebræorum permutata, quia ein **Wawr** vel ut Pomeranus melius ad radicem sese alligans dicit ein **Wur**/ *der kan nicht lang umbschweiff machen/sondern siehet bald auf was er will.* Quod nomen nostris patribus fuit honorificum, quod ut puto exinde conspicitur, quod adhuc hodie habeamus die **Wur** *sprache* in civitatibus vicinis, quia quos hodie dicimus die **Würger**/ forsan antiquitus fuerunt dicti die **Wawren**/ quia fuerunt homines simplices redliche Leute die nach der schlechten vnd rechten Erbarkeit trachtere/ denen das Ja vnd Nein lieb/ aber das Quacksalberische umbschweiff machen verheffig war. Quod & alii probarent ex voce **Wachswawr** vicinum notante. Sed hæ sunt nostræ conjecturæ, pro quibus eas etiam tantum haberi volo.

35. Hoc **אב** requirit simplicem linguam quæ ab auditoribus intelligi potest. Unde hodie apud Germanos in Ecclesia concionatores recte loquuntur Germanice & non latine vel Græce vel Hebraice, quia cum Germanis conversantur auditoribus. Ex hac radice descendit vox notans puteum, dicitur hic ideo **אב** ab extrahendo ex eo aquam, unde aliud est **בור** aliud **אב** ob diversos usus, quibus in Scriptura sacra insigniuntur. 36 Vox **פתח** claudat hanc disputationem. Hujus formale ego dico esse *aperuit*. Hinc in materialibus varia significat, quæ omnia cum hac forma probe conveniunt. *Incipere* &c. de gladio *evaginare*, de vinetis *solvere*, & metallo & lapidibus *sculpere*. Usurpatur etiam de floribus & aliis, quæ omnia transeant, ut modo ex Zacharia 3. v. 9. **הנני מפתח את פתחיה** Ecce ego aperio cœlaturam ejus. Quid hoc est, Ad regulam rusticam & docebit. *Aperiam*, ergo fuit clausa cœlatura quid est cœlatura? Respondetur apertio lapidis, lapis aperitur, cum ea quæ in superficie erant tolluntur, i. e. sculpantur. Hinc rusticus videt, hanc esse versionē. *Ich will wiederumb lassen an dem Tempel bauē.* Sic Rabbi Salomo Jarchi erudite explicat **פתחיה** *עצת החיובים אשר כתבו עמנת לבשל המלאכה.* Nam impediabatur structura templi satis diu, quæ tamen postmodum iterū feliciter incipiebatur & absoluebatur, Plura in subseq.

VierFarbSelector Standard* - Euroskan
X
W
19
18
17
16
15
14
13
12
11
10
9
8
7
6
5
4
3
2
1

jussit etiam Deus hunc Molen, ut scriberet super lapid
verba legis hujus **וְכֵן** haer bene exponendo ut Cal
raphraustes reddidit.
quo, nisi metuerem ne alii trahant haec in sinistram par
o me ea dicere putent, dicerem derivari Germanorum
vera **vau** & **N** Hebraeorum permutata, quia ein **Watte**
neranus melius ad radicem sese alligans dicit ein **Wur**/
cht lang umschweiff machen/sondern siehet bald auf was
god nomen nostris patribus fuit honorificum, quod ut
de conspicitur, quod adhuc habeamus die **Wur**
civitatis vicinis, quia **Wur**imus die **Wur**ger/
iquitus fuerunt die **Wur**nernt homines
redliche Leute **Wur**echen Erbar
re/benen **Wur**act salberische
iff **Wur**ntrex voce
ura, pro
ribus
nci
el
probe
golvere, &
oribus & aliis,
g.v.9. הנרימפתה
ce ego aperio caelatur **וְכֵן** quid hoc est, Ad regulam
docebit. **Aperiam**, er **וְכֵן** clausa caelatura quid est
Respondetur apertio lapidis, lapis aperitur, cum ea quae
e erant tolluntur, i. e. sculpuntur. Hinc rusticus vider,
erfione. **Ich will wiederumb lassen an dem Tempel bauw.**
alomo Jarchi erudite explicat סחירקושורוה מפרד
עצת האיביות אשר כתבו ששנת לבטל חמלה
liebatur structura templi satis diu, quae tamen postmo
feliciter incipiebatur & absolvebatur, Plura in subseq.

Copyright 4/1999 YxyMaster GmbH www.yxymaster.com